

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony
decretoru[m] doctoris. capellani episcopi Bosnomensis.
ualde deseruientes populo. sed et clero utcu[m]q[ue]
docto eos digne legenti. predicanti. aut ...**

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 22. XI. 1494 - 1495

D[omi]nica decimanona p[ost] trinitatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31214

diligit aliqd tñq̄ seipm. h̄ in eo d̄z diligere qd̄ sub̄sp̄iē. Et qz nō fm̄ corp̄ tñ ē sub̄sp̄i hō. s̄z maḡ fm̄ aīaz rōnale. iō nō d̄z se diligerē carnaliter fm̄ corp̄. qz iam se nō diligeret vt hō. Debet ḡ se diligere fm̄ aīaz. fm̄ quā d̄z hō. Et isto mō d̄z diligere. p̄v̄mū fm̄ aīaz. z p̄seq̄ntē fm̄ corp̄. exq̄ corp̄ ordinat̄ ad aīaz. vt dīc̄ Auḡ. de moribz ecclēsie. c. xxxi. Sic igit̄ diligēdo p̄v̄mū cōsequemur p̄v̄mū eternū. Nō nob̄ p̄stare dignē pater z filius et sp̄s̄ sanctus. Amen.

Dñica decimanona p̄ trinitatis. I
Sermo. CXX.

De quo cogitatis

Quod mala i cordibz v̄ris. **Parb. ix.** Si cut ait Auḡ. sup̄ illud apli. i. Cor. iij. Spectaculū facti sum̄ mōdo. Qui nos amat querunt in nobis qd̄ laudent. q̄ nos odiūt querūt qd̄ detrahant. Et q̄ dīcto p̄z q̄ hō in hac vita posit̄ est iter duo genera hoīm. q̄z v̄nū p̄gaudet bonis suis p̄ caritate. Juxta illd̄ Cogaudet at̄ vitari. Et isto gen̄ hoīm nō solū ap̄erta bona alioz bōa iudicat. s̄z etiā dubia z incerta in meliores p̄tē iudicat z interpretat̄. Sic ait **Beda sup̄ Lucā.** Scōtra ḡo gen̄ inuidoz sp̄ odio h̄z alioz bona. z nō solū incerta bona alioz mala eē iudicat. s̄z etiā q̄nq̄s sc̄a iusta z optima ap̄tissime bona mala iudicat z i pessima p̄uertit z interpretatur. Juxta illud **Eccl̄ iij.** Nequā est oculus inuidi. Bona enim in mala p̄uertēs insidiat̄ et in elect̄s ponet maculā. **Ibidē. xi. et Job. xv.** Odio habuerūt me ḡi. Quia igit̄ iudei fuerūt inuidi s̄ p̄m. ideo nō solū illa bona q̄ ip̄s i x̄po dubia erāt p̄pter cor̄ cecitatz̄ ignorantiā z altitudinis diuine excellentiā. s̄z etiā ap̄tissima bona. sc̄z q̄ in miraculoz ip̄i op̄atiōe ap̄ta erāt etiā q̄busq̄ q̄ntūcūq̄ ignaris. ip̄i p̄uerla machinatōe oīa in x̄po crimiabātur. **Un̄ postq̄z dñs palitū sanatur.** p̄ ei peccata se dimittē diceret. mox pharisei in cordibz cor̄ stimulis inuidie agitari. ip̄am remissionē peccōz calūniātes dicebāt i cordibus suis. h̄ blasphemar. Quoz occultam neq̄ciā t̄ps̄ ap̄ta correctōe cōpescens dixit. **Ut qd̄ cogitatis mala in cordibz vestris.** **In illo t̄pe. ascendens ihs in nauiculaz̄ trāsfretauit in ciuitatem suam.** Ecce offerebant ei paralitū. m. zc. In quibz verbis tria tangunt. Primo nāq̄ fomes scelez̄ de

scribit̄. cum d̄z. **Ut qd̄ cogitatis.** Sc̄do p̄ ueritas affectōis corrigat̄. cū addit̄. mala. **Tertio locus p̄uersitatis ostendit̄.** cum d̄z. **In cordibz vestris.**

Dixi primo q̄ in verbis p̄v̄mū nullis fomes scelerū describit̄. cum d̄z. **Ut quid cogitatis.** Cogitatio em̄ est fomes seu origo cuiuslibet n̄re actōis siue bone siue male. Ex q̄bo generat̄ opus bonū vel malū. Est em̄ sicut materia in cōceptione. ex q̄ generat̄ succulsiue op̄. **Un̄ dicit̄ Ii. li. ij. d̄ sun. bo. c. rxy.** Q̄ duplex ē causa peccādi. i. opis z cogitationis. Quoz v̄nū iniquitas d̄z qd̄ ope gerit̄. Aliud iniusticia qd̄ cogitatioe cōmittit̄. Et post pauca. **Quamuis z si ob opere malo quisq̄ vacet.** p̄ solius tñ p̄ue cogitationis malicia nō erit innocēs. **Un̄ et dñs p̄ Iha. ait.** Auferre malū cogitationū vestraz̄ ab oculis meis. Non em̄ solū factis. sed etiā cogitationibz delinq̄m̄. si eis illicite occurrentibz delectemur. Sicut em̄ vipera a filiis in vtero positis lacerata p̄mittit̄. ita nos cogitatioes n̄re intra nos enutrite occidit̄ et concepte interius vipereo veneno cōsumit̄. animāq̄z nostrā crudeli vulnere perimit̄. **Pecc̄ ille.** Et quibz patet q̄ non solūz p̄ opibz sed etiā pro cogitatioibz q̄s damnatur. Sicut p̄z de dyabolo q̄ pro co q̄ i corde suo dixit. **Ponam sedem meā ad aquilonem. zc. perpetuo damnat̄ est.** cū tñ nichil ope fecisset. **Pecc̄ immerito.** Cum em̄ omne opus nostr̄ ex cordis p̄posito iudicat̄. tale vel tale. et ipse cogitationes cordis nostri sunt tanq̄ radices et quibz rami oīm p̄cedunt. patet q̄ arbor bonitate nō recipit nisi a radice. sic nec op̄ nisi ex cogitatione. **Et ideo pro ipsa cogitatione nos p̄miamur vel damnatur.** maxime ex quo b̄mōi cogitationes sunt in n̄ra p̄tate. vt eas repellamus vel admittamus. **Que si nō essent in nostra potestate.** nequaq̄z dominus phariseos argueret de cūdez̄ dicens. **Ut quid cogitatis.** **Circa quod sciendum q̄ exq̄ vt dictum est.** cogitatio est fomes et origo scelerum. necesse est scire vnde p̄uenit talis cogitatio mala. **Ad quod respondeo sc̄dm̄ Ihsidorū libro secūdo de summo bono. capitulo. rxy.** Cogitationes male procedunt a nobis et dyabolo. **A dyabolo enim fiunt per suggestionē.** sed a nobis per delectationē et consensum. **Dyabolus**

Unica decimanona post trinitatis

ergo incitando ad malum inmittit nobis cogitationes malas. ut dicit glo. interlinearis sup illud **Iaco. i.** Unusquisque temptat a concupiscentia sua. quod dum caro suavia sibi querit. dyabolus in concupiscentia inmittit. Istud patet in primis parentibus. ubi dyabolus aggressus est **Eua**. suadens ut comederet pomum. **Eua** pro uolente dedit **Ade**. Sic in homine primo **fm Bre.** dyabolus suggerit et sensualitas ut mulier delectat. et postea dat viro. id est rationi ut consentiat. et tunc est peccatum consummatum. **Ulex** quod non semper peccatum puenit ex suggestioe dyaboli. sed etiam interdum ex propria malicia. **Jo fm Aug.** pro dicitur quod homo motus cogitationis est in nobis ex fomitate peccati originalis. **Secus** ex delectatione inferioris partem rationis. Tertio ex sensu superioris partem rationis. **Sed** dices. **Et** quia dyabolus sunt cogitationes male. tunc non est in nostra uoluntate quod non cogit mala. **Ad** quod respondeo **fm Jsi.** ubi dicitur quod homo non est arbitrii nostri cogitationis puenire suggestioem. tamen iacere cogitationes in animo. in nostra positum est uoluntate. **Illud** ergo ad culpam non redigitur. sed suggestio dyaboli. isto culpe proprie imputat. **Dec** ille. **Et** quod ego infero quod in cogitatione mala non attendit principium sed finis. **Istud** patet quia **fm Jsid.** ena nobis inuit dyabolus apponit cogitationes corporaliu reu. et quanto magis ab eis acie mentis auertuntur. tanto se magis ille ingerunt. obsecrisque nobis motibus obrepunt. **Verum** tamen demones pcurat hominibus cogitationes nobis inuitis. non tamen pnt impellere nos inuitos ad sensum. **Ubi** dicit **Peric.** de uimaria li. vi. de perfectione interioris hominis. c. vi. **Ulex** inuitur nisi sic in sensu perfectio aduerset ut solui nos ad malum incitet. tamen ad malum impellere non potest nisi ei sensum pbeam. **Quapropter** subdit quod sic illi est copia instigationis. ita in nobis est facultas per libere arbitrium resistendi. **Et** quod ipse infero quod non potest uinci vel decipi a dyabolo per cogitationes nisi quod pber ei consensum. **Iuxta** illud **Breg.** **De** bilis est hostis qui non potest uincere nisi uolente. **Sed** quereres quomodo dyabolus inmittit istas cogitationes in mentem hominis. nunquid intrat in mentem hominis ut eam moueat ad male cogitandum. **Ad** quod ipse respondet **ibid.** c. vi. **Quia** licet demones prauas cogitationes nobis possint ingerere. non tamen in mentem illabi. quod homo est proprii soli dei. **Ad** idem dicit **Peric.** li. v. de Consideratione ad **Eugenium** papam. quod nec angelus bonus nec malus illabit aie. **Sicut** **Bre.** in **Dozal.** **Et** **Au.**

gustinus li. de ecclesiasticis dogmatibus. ante finem concorditer dicitur. quod dyabolus non potest illabi anime. et persequens nec scire secreta cogitationum. **Sed** dices. **Quid** est illabi anime. **Respondeo** **fm** doctores. nihil aliud est quam circum sedere anime. **Recte** sicut ignis illabit ferro. quod circum sedet ferrum. quoniam ferrum est maxime dispositum ad ignem. quod tunc intime est ignitum. **Ira** de proprio circum sedere anime. sed nullus alter. **Et** **fm** **B.** patet quod in obfessis et eneguminis demones non illabunt aie humane. sed solum organa et membra illa mouent que formationi uocis deseruiunt. **Sed** tunc est dubium quomodo cogitationes nostras cognoscunt. aut uin ipsi unicuique applicare sciunt tales uel tales suggestiones. **Ad** quod breuiter dicendum est **fm** **Henrici** de uimaria li. vi. de perfectione interioris hominis. c. vii. quod ipsi cogitationes nostras non possunt cognoscere. sed eas ex quibusdam indicibus sensibilibus concipiunt. **Ubi** si forte fornicatione ingerentes senserint eum reum libidinis suscepisse et non resistere ut oportet. ex hoc intelligunt iaculum libidinis in corde eius defixum. **Similiter** si inciderint ad iram et tristitiam uel furorē. uerum hoc uicium cordi eius insiderit. ex gestu corporis et sensibili eius commotione dinoscunt. **Et** **Jsidorus** libro. iij. de summo bono. capitulo quanto dicit. **Quod** dyabolus quando decipere quosdam querit. prius naturam cuiusque intendit et inde se applicat unde apertum hominem ad peccatum in spererit. **Dec** ille. **Et** hoc infert quidam doctor in glosa super illud **Ecclesiastes** decimo. **In** cogitatione tua ne maledixeris diuiti. quia auces celi annunciant sententiam. quod nisi aliqua signa appareant ab extra. non est credendum aliquo modo quod cogitationes interiores deprebendantur ab angelis siue bonis siue malis. **Et** uix contingit quin cogitatio humana appareat per signa oculoꝝ aut per uirus. **Et** igitur dicuntur informari per illa signa de cogitatione cordis. **Dec** ille. **Et** ex hoc patet solutio quare demones diuersos diuersimode temprant. quia alius tendit ad iram. alius ad libidinem. etc. prout uident oportunitates uel ex loco uel ex tempore uel ex suscipientis dispositione. **Ex** his iam colligitur quod cogitatio non est peccatum tunc quando a dyabolo suggerit. sed tunc cum ab homine per complacentiam aut consensum acceptat. **Dicit** enim **Jeronimus**

sup illō **Matth.** Qui viderit mulierē ad cōcupiscendū eā. q̄ illa cogitatio tñi pctm̄ ē q̄ suggestioni p̄sensū mēt̄ dedit. q̄ malū suū blāde fouet. q̄ in factū nitit̄ irrūpe. Om̄i cogitatio etiā si aliq̄ ipedita casu nō impleat volūtate nīlomin⁹ actiōe criminis p̄denat̄ a dño. **De** ille. Est tñ circa h̄ distinguendū qz cogitatio diuersimode mouet ad delectationē ⁊ p̄sensū suggestiōis. Nā qñqz mouetur motu naturali solū. fm̄ naturalū q̄lītātū actōz. sine om̄i ymaginatōe ⁊ delibera-tione. Sic melancolic⁹ mouet ad irā subito. Coleric⁹ ad gulā vel luxuriā. Sanguineus ad ineptā leticiā. Flegmatic⁹ ad somnolē-tiā. Tales mot⁹ ex q̄ nō sunt i p̄tate n̄ra nō sūt pctā. qz nō obediūt volūtati. Et vocan-tur isti mot⁹ p̄mo p̄mi. Aliqñ at mouet hō in sensualitate fm̄ ipsū somit⁹ iperuose rēdens ad fructōz creature delectabil̄ in-ordinate. Et tūc si fit subito non ex delibe-ratōe p̄cedēti s; ex corruptōe rōnis quam p̄cedit appetit⁹ sensualitat⁹ d̄r p̄sensus. Et talis surreptio ē pctm̄ veniale. Et d̄r venia-le qz dignū ē venia. ex eo q̄ volūtatis l; d̄nēf sensualitati nō tñ p̄fecte. q̄ sensualitate nō potuit oīno phibere. In statu em̄ innocē-tie sensualitas nō potuit moueri nisi scdm̄ motū rōnis vt dicit **Tho.** in compedio lib. iij. c. r. Et iō stante hoīe nō potuit in eo esse pctm̄ etiā veniale. Nūc at ex q̄ sensualitas rebellat rōni. iō p̄ p̄mos mot⁹ necesse habet pctm̄ veniale cōmitte. vñ sūt q̄i pene pcti. Et iō dicitur merito venialia. q̄a eo ip̄o sunt digna venia. Et h̄ p̄pter tres cau-sas. Primo qz mouet ad illicitū. Secōdo qz q̄dāmodo sūt volūtaria nō fm̄ se. s; qz nō impediūtur a volūtate. q̄ ⁊ si nō h; p̄fectū dominiū in eis p̄tñ aliq̄liter eos impedi-re. Tertio p̄pter delectatōem annexā. Cū em̄ aīa p̄iūgitur creature obtenebratur. et peiorat̄. Sicut qñ cōiungitur deo illumi-natur ⁊ meliorat̄. Et isti motus vocantur scōdo p̄mi. Quāqz aut mouetur cogitatio ex deliberatōe volūtatis ad delectatōz moro-sam in creatura. vt p̄tā ex p̄sensu. ⁊ si sicut citra p̄sensū est veniale. Si ip̄o p̄cedit con-sensus vltim⁹. ita q̄ vult interius i delecta-tione volutari. nec tñ vult in opus p̄cede-re. tūc est mortale. ⁊ maxie in pctis carnali-bus. Et patz ex h̄ q̄nto studio d̄z se hō era-minare sup istis ante p̄fessionē. ⁊ q̄nto stu-dio p̄f̄byter debz ista consuetū declarare

requirēdo de istis motib; tāq̄ de radicib; pctōz. Sua enim cogitatio radit est vniū cuiusq; opationis. vt dicit **Gregori⁹.** c. ij. li. **Dozal. c. xvij.** Ad hanc q̄ succidenda toto studio cōfessor debet se p̄vertere. dādo mo-dos ⁊ remedia vitandi tales cogitationes vel saltē discernēdi cōfidenti pctā ⁊ aggra-uādi culpas suas. Unde ille agricola cele-stis dñs noster p̄ p̄conē suū baptistam cla-mās dixit. q̄ iam securis ad radicē arborz posita est. significās p̄ h̄ xp̄ianos p̄fectioz esse iusticie q̄ in deos. qui vt ait **Iosephus** cogitatōes malas p̄ nibilo reputabāt qm̄ diu interi⁹ laterēt. tñ iudicātes pctā cū ad opus extra essent facta. Quos x̄ps reb̄bē-dens dicit **Matth. v.** Nisi habūdauerit ius-ticia v̄ra p̄ q̄ scribāz ⁊ phariseoz non in-trabit⁹ in regnū celoꝝ. Ubi ponit in codē caplo. Dicitū ē antiq̄s. Non mechaberis. Ego aut̄ dico vob; Non cōcupisces. Unde. Si q̄s viderit mulierē ad cōcupiscendam eā. mechab̄ est eam in corde suo. Ecce solā cogitatōz x̄ps iudicat adulteriū. **¶** **Dixi secundo** q̄ in verbis p̄missis ad- uersitas affectōis corrigit. cū d̄r. mala. Ne si em̄ diceret. Et q̄d cogitat⁹ ea p̄ q̄ a dō se paramini. Nam sic d̄r **Sap. j.** Peruerse cogitatioes sepant a deo. Nō em̄ p̄t deus ba-bitare cū tali hoīe. Unde ibidē subditur. Sp̄s sanctū discipline effugiet fictū. ⁊ au-feret se a cogitatōib; q̄ sunt sine intellectu. Ecce mala cogitatio m̄ra mala facit. que a deo separat homiez. et sp̄s sanctū fugat ab homine. **¶** Sūt aut̄ tria genera ma-laz cogitationū. ex q̄b; p̄cedunt om̄es alie male cogitatōes. sc; maliciose. ambiciose. voluptuose. Et oēs iste sunt male qz infra-ctuose. Primū gen⁹ malaz cogitationū sūt cogitatōes maliciose. que p̄cedunt ab ani-mo nocendi. De q̄ d̄r in ps. Quid gloriar̄ in malicia qui potens es iniquitate. Et se-quitur. Tota die iniusticia cogitauit ligna tua. Talis fuit cogitatio **Saul** cōtra **Da-uid. j.** **Regū. xvij.** qui cogitauit **Dauid** tra-dere in manus **Philistinorū.** Talis fuit cogitatio fratrum contra **Ioseph.** **Benefis xxxvij.** qui cogitauerunt eum occidere. Si militer iudei ab illo die. scilicet cōsiliū **Lay-phe.** cogitauerunt inficere christum **Ioh. yndecio.** Sed omnes isti penas quas in-ferre alijs cogitauerūt. ip̄met receperunt.

Unica decimanona post trinitatis

Nam Saul turpiter occisus est. fr̄s Jo-
sep̄ turpiter tractati sūt z detenti in vincul̄
et iudei necati p̄ Titū. vbi pd̄idit locū et
gēte. In ista ē lex diuina. qz vnicuiqz reddidit
sic fratri suo cogitauit. Un̄ d̄r Deutro. xix.
Sic Sotias gladio pp̄rio q̄ cogitauit occi-
dere Dauid. occisus ē. j. Regū. viij. Amon
suspectus ē in pp̄rio patiblo qd̄ p̄parauerat
Hardocheo. Hester. vij. Epulo diues in
liqua cruciat̄ in q̄ pus fuit delectat̄. Luce
xvi. Un̄ Ezech. xxxv. d̄r. Cū sanguine ode-
ris sanguis p̄fēct̄ te. Darh. xxvj. Om̄is q̄
accepit gladiū gladio p̄bit. Apoc. xij. Qui
in captiuitate duxerit. sc̄z in iuste. i. captiui-
tatez ibit. z q̄ gladio occiderit oportet eum
gladio occidi. Ia. xxiiij. Ne q̄ pdaris. nō-
ne z ipe pdaberis. Prouer. x. Qui iebriat
ipe q̄ iebriabit. Et Abacuc. ij. d̄r. Quia
tu spoliasti gētes mltas spoliabunt te. Sa-
muel q̄ p̄cidens rege Agag i frustra dixit.
Sicut fecit gladiū tuus absqz liberis mu-
lieres. sic absqz liberis inter mulieres erit
mater tua. Sic duo sacerdotes q̄ iniuste
voluerūt lapidare Zuzannā. iuste lapidati
sunt Daniel. xij. Sic Herodes q̄ pueros
alios occiderat. pueris suis miserabiliter fu-
it orbat̄. Sic narrat mḡr in scolastica bi-
storia. Recitat Quid̄ p̄mo li. de arte amā-
di duo et̄pla. Primū ē q̄ in egypto fuit fa-
mes nouē annis. Fuit ar̄ ibi qdā nomine
Traianus q̄ accedēs ibi qdā noie Busiri-
dem. q̄ fuit hospitaroz hoim sed maximus
tirān̄. dixit ei q̄ si occideret aliquē hoimem
in domo sua z sacrificaret eius sanguinez
Joui deo. statim redderetur pluuia terre
Qd̄ ipe audiens statim dixit. Tu in q̄t es
hospes. tu fies hostia Jouis p̄m̄. Et egypto
tu dabis hospes aquā. et cōtinuo ipm
occidit et Joui sacrificauit. Sc̄do narrat
q̄ qdā pbularis fuit rex Sicilie tirānus
maxim̄ q̄ noua tormenta hoibz excogita-
uit. Ad quē accedens quidā noie Parus
confuluit sibi vt faceret bouem ercū et in
eū poneret homies cruciandos igne sup-
posito. ita q̄ cum illi clamarent interi p̄re-
dolore videret quasi bos mugire. Fecit
itaqz pbularis iuxta eius consiliū. et cū pri-
mum in illum bouē puniendus imposuit.
Propter qd̄ poeta ibi dicit. Iustus vterqz
fuit nec enim lex equior illa. Quaz etiā ar-
tificem arte perire sua. Unde Sapientie
xvi. dicit. Per que q̄s peccat per ea et punie-

tur. Ex quibz patet q̄ homo pro malis co-
gitationibz iuste puniē in eo quod alijs co-
gitauit. Et sicut volūtas mala per sensus
peccat ita p̄ eisdē puniē. vt dicit Anselm̄
li. de cōceptu virginali. cap. iij. **S**
Sc̄dm genus cogitationū sunt cogita-
tiones ambiciose. De q̄bz d̄r Luce. ix. In-
trauit cogitatio in eos. Quis eoz videret
maior. Et iste cogitationes sunt in supbis
et vanis hominibz. q̄ p̄ labores et sudores
ascendūt ad honores. De q̄bz dicit Petr̄
Blesensis in quadam epl̄a ad clericos de
capella regis Henrici. Q̄ in talibz ambi-
cio est q̄si qdā simea seu similitudo chari-
tatis. Charitas em̄ paciēs est p̄ etnis. am-
bicio p̄ caduc̄. Charitas benigna ē pau-
peribz. ambitio diuitibz. Charitas oia sus-
fert p̄ vitare. ambitio p̄vanitate. vtraz oia
credit. oia sperat. sed longe dissimilit̄ hec
ad gloriā vite huius. illa ad gloriā sine fine.
Dec ille. **T**ertiu gen̄ cogitationū ma-
laz sunt cogitationes voluptuose. De q̄bz
d̄r Gen. viij. Sesus et cogitatio hominis
p̄ona sunt ad malū ab adolescentia sua.
Quod exponit Doigoth sup li. Sap. c. i.
Ex quo corrupta fuit in p̄mis parentibz. cer-
te modicuz meliorata est in suis posteris.
Refert Albert̄ tractatu sc̄do. ij. libri d̄ cau-
sis pp̄ietatū elem̄toz. ca. ij. Q̄ si sup car-
bonē candele extrinse nō tñ omnino mori-
ficare q̄n aliq̄lis ignis p̄maneat supproicia
tur tenuis puluis sulfuris cādela reaccēdit
Sic q̄ntūcūqz q̄s in se flāmas voluptatis
extrinse. sp̄ tñ manet ignicul̄ nō morifū-
cat̄. H̄ est fomes carnalis p̄cupiscētie. q̄ in
vita ista extrigui nō p̄t. Et iō si supuēit pul-
uis sulfuris. i. cogitatio morosa de circū-
stantijs z delectatōibz illius acc̄ statim re-
accēdit. Et bñ p̄ sulfur significat̄ concu-
piscētia carnalis. p̄pter eferozē. p̄t expo-
nit Bre. li. xij. moral. tractas illō Job. Ac-
cendā in tabernaculis eoz sulfur. In signū
huius dñs Sodoma accēdit sulfure. Nō
caut̄ debet esse q̄libz penitēs ne recorda-
tione cōmissoz itez p̄ cogitatōz capiat̄ q̄
fm Bre. xxv. Sepe mens ira in culpe re-
cordatōe concutitur vt ad perpetratoz
illius longe grauius q̄ prius capra fuerat
vz gearur. Et iō signanter d̄r Deutro. xv
Lave ne surrepat tibi ip̄ia cogitatio. Sic
em̄ parvulus latrūculus p̄ fenestrā imittit̄
vt maioribz seras ap̄iat. Ita dyabol̄ p̄uas

cogitatioes immittit. et si ille p negligētiā admittit. trahit mēte ad cōsensū. **Narrat** fert. **Jul.** stragematū li. iij. c. ix. q. **Sayus** pompeyus cū suspectos hiet **Attbeniēses** z tūmeret ne p̄sidiū recipēt petijt ab eis vt egros apud se interim refici paterēt. **Quo** odrēto fortissimos in bitu lāguētū misit. ciuitatēq; occupauit z destruxit. **Sic** dya bol' p̄pēdēs aliq; viros scōs nolle sugge stioēs cape i grossa materia. sic i ope exteri ori. suadet eis saltē cogitare d illecebz. fin/ gēs nō esse piculū i debilibz cogitatioibus. **H**z certe medax ē z p̄i ep'. qz sub debilibz cogitatioibus fortissimas delectatioes imit/ tit. z sic mēte ad cōsensū inducāt. **Hec** om̄s cogitatioes male sūt. z cuilibet talū p̄t dici s̄bū themat'. vt qd cogitat' mala i cordibz v̄iis. **Et** certe mala qz infructuosa. z malis fructibz plena. z iō succidēda. **De** q̄b i ps. **Dñs** scit cogitatioes hoim qm̄ vane sunt. **Et** qd fiet finalr de eis p̄ illō ps. dicēs. **In** illa die pibūt oēs cogitatioes eoz. **Hoc** p̄z d̄ diuine q̄ cogitauit dilatare hoirea sua s̄ perijt eadē nocte cū sua cogitatioe. vt d̄ **Luce. xij.** **Sic** pibūt oēs cogitatioes fer/ rene. **Peribūt** etiā cogitatioes illoz q̄ spe venie in inuentute peccant. **Sic** patuit in **Amon** filio **Danasse** q̄ cogitauit de mise ricordia facta cū p̄re suo. z iō libere pecca/ cauit. **Sp̄erās** se finalr misericōz p̄seq. s̄z pe/ rijt cum sua cogitatioe. qz in medio misicie sue fuit a suis interfect'. **Et** de talibz d̄ il/ lud ps. **Cogitauerūt** consilia que non po/ tuerunt stabilire. **DE**

Dixi tertio q̄ in p̄. lo. p̄uer/ sutar' ondit. **Cū** d̄ **In** cordibz v̄iis. **Cor**da siq̄dē hūana sunt vasa ex q̄b effluit riniyicioz. **Iura** illud **Math. xv.** **De** corde em̄ erēūt cogitatioes male. furta. homicidia. adulteria. **Hec** sunt q̄ coinquānt hoiez. **Un̄** sicut radix infecta nō p̄t cōtinere qm̄ infectōz suā ondat in ra/ mis. **Sic** nec cor hois qm̄ ondat talia opa q̄lia sunt cogitata. qz ex habūdancia cordis os loq̄t. **Et** q̄lis vnusq; est talia dicāt et opat'. **Et** sicut radix p̄us arefcit. postea fru ctus in arbore. **Sic** p̄us hō in cogitatioi/ bus suis arefcit. z postea in opibz. **Dicit** em̄ **Bre. xiiij. li. moral. c. v.** q̄ omnis iniquis p̄us in cogitatioibus arefcit. z postea in bonis actibz deficit. **Et** ideo q̄ vulg' arbozem h̄re bonoz opoz fructiferā d̄z **vide** esse sollici

tus ne radix arefcit p̄ siccitate cogitationū. q̄a nihil ita seruat hoiez in bonis opibz nec ieiuniū. nec ciliciū. nec vigilię. sicut sc̄a p̄teplatio z cogitatio. **Quo** ar̄ humectāt ra dice arboris z faciūt fructiferā. s̄z sim'. vt p̄z **Luc. xij.** vbi culoz vinee ad radice per tijt apponi simū. **Sec̄do** sanguis hūanus. p̄t ei' caliditate fm̄ nafales. vñ ita ad ha/ bēdā cordis puritate valet sim'. i. recorda tio n̄re vilitat' z mēoria mortis z sanguis xpi passiois. **De** p̄mo **Eccl. vij.** **Memorare** nouissima tua z in eternū nō peccabis. **De** sc̄do **Hebr. ix.** **Sanguis** xpi em̄ dabit cō/ sciētiās n̄ras ab opibz mortuis. **DE**

Et vt breuiter et ordinare sciam' vitare cogitatioes malas aduertendū ē q̄ tria sūt p̄cipua q̄ a nobis cogitatioes malas repel lūt. s̄z p̄ncipij resistentia. occasioez fuga. z occupationū licitaz p̄fenerātia. **De** p̄mo s̄z de resistentia p̄ncipij dicit **Jeromim'** ad **Demetriādē** in q̄dā epla. **Sollicita** z vigi lanti custodia animi' hūan' d̄z discernere cogitatioes suas. z ad p̄mū animi thorum vel pbare v' reprobare qd cogitat. vt bo/ nas cogitatioes alar z malas erriguar. **Et** h̄ ideo fm̄ ipm̄. qz vbi ē fons z origo peccā di. ibi macie d̄z p̄caueri petm̄. p̄pter qd d̄ **Jer. iij.** **Ulsq;** morabūt in te cogitatioes noie. **Quā** autoritate tractās **Bre. xvij.** **moral. c. xvij.** dicit. **Hō** reprehendit dñs cur veniūt cogitatioes illicite. s̄z cur morantur. **Item** in bono corde etiā cogitatioes illia te veniūt sed morari p̄hibent. **Ideo** **Jeromim'** p̄sulēdo cuidā ygm̄i q̄ dicebat **Custo** chū in epla sic ad eā scribit. **Dum** parūus est hostis interfice illū vt neq̄cia allidat in semine. **Iste** em̄ laudat ille p̄dicat beat' q̄ statim cū ceperit cogitare interficit cogitat' suos z allidit eos ad petrā. **Et** **Asiodor'** erponēs illud ps. **Filia** babilonis misera zc. **Filia** inq̄t babilonis est caro q̄ p̄fusio nez petōz ingerit. cui digna compensatio datur. vt sicut concitat ad vicia. ita etiā re/ pressa subdatur virtutibus. **Et** sequitur. **Beatus** qui retribuet tibi retributionem tuam. quā carni retribuere bonoz est. qui et paruulos suos qui ex carne nascuntur id est. malos mortis antequaz retinent ne sint liberi allidunt eos ad petrā. id est. christum. vt confracti deserant. **Cogitatio** nes facilius vincuntur dum paruē sunt. **Decille.** **Et** sic patet. p̄imum.

Dominica. XIX. post trinitatis

De scdo scz occasione fuga. Sunt autem occasiones multe malay temptationū Nam alie sunt occasiōes seu cause spūaliū vicioꝝ. vt sunt ira. accidia. supbia. inuidia. Et has oportet nos resistendo suppare. vt dicit Dugo in li. de pfectibꝝ tracta. ij. ca. ij. Alie sunt occasiones carnaliū vicioꝝ. vt sunt luxuria. auaricia. gula. Et istas magis fugiendo qz pugnādo vincimꝰ. qz facilius resistimꝰ cogitatiōi luxurie in absentia feminariū qz in pñtia. z facilius a supfluitate cibi z potus abstinemꝰ qñ eis caremus qz qñ eis habūdāmus. Omnes tñ occasiones istoz vicioꝝ tam spūaliū qz carnaliū melius sunt fugiende qz subeunde. Et h̄ pariter fatuitas illoꝝ q̄ voluntarie procurant sibi aliqd vnde tentent in cogitatiōe. sicut illi qui admittūt cogitatiōes vanas. ex q̄ bus postea veniūt ad nociās z ad delectationes puerias. Alij vero admittūt cōuersiones feminaz. q̄rū affectus postea mēti eozū sic imprimūt vt vix postea euellat. Et ideo statim fugiende sunt occasiōes et cessabunt cogitatiōes male. **D**e tertio. scilicet de occupatione licitay pseruatiā dicit Hiero. Semp aliqd facito vt te diabolus inueniat occupatū. Debet ḡ homo occupari aliq̄ bono ope vt euadat cogitationes illicitas. **Q** si forte nō est tps laboris neqz loq̄. hō statim debet se occupare licitay verbis cū amico vel etiā cū seruo. Et si forte solitariꝰ est occupet se cogitatiōibus de deo vel de sc̄is. de q̄b aliqñ audiuit p̄dicari. z sic euadet mala cogitādo bona. vt dicit Esaiꝰ. amonitiōe sc̄da. Incipiā bōas cogitatiōes diligere z statim ab illis q̄ mala sunt dignabit nos dñs liberare. Est enī q̄si quedā regula in mēte hominis posita. qz dū nil pbenne z celeste cogitat selegz culpifelligat. vt dicit Greg. in hymno dñicali. Et ideo Dugo li. iij. de archa Noe ca. ij. dicit. **Q** si ordinatas z stables ac q̄etas cogitationes h̄re volumus. ab inordinata distractione eoz n̄m pbibere studeamꝰ. **N**ō fieri poterit si nobis certas ac determinatas res describamꝰ. in q̄b z intentio n̄ra versa ri z meditatio exerceri possit. Iste aut̄ res sunt celestes q̄s semp debemꝰ meditari. vt tandem ad eas valeamꝰ realiter peruenire. **Q**uod nobis prestare zc. **P**ropter plura hō infirmat. Primo propter peccā. ad purgandū ea. **C**ur hō torque

tur vt pena ei minuetur. vt Ezechias rex. **S**c̄do. ppter custodiā virtutū. **C**ur hō torquet ne fastus ei dñef. vt paulꝰ. **T**ertio. ppter pbationē. **C**ur hō torquet vt deꝰ glorificetur. vt Job z Thobias. **Q**uarto. ppter meritū. **C**ur homo torquet vt merituz ei cumuletur. vt Gregorio. **Q**uinto. ppter penam augendā. **C**ur hō torquet vt penā pena sequatur. vt Herodes z alij. **I**nfirmities generant qñqz ex distemperatiā cōplexionis. **E**t ista est curabilis arte medicoz. qñ qz ex supfluitate. de se. di. v. **N**e tales. z ca. legimus. qñqz ex infectione aeris vel alioꝝ. **E**t ista etiaz curabilis est. qñqz ex pmissiōe diuina in vindictā peccozum. **E**t ista incurabilis est. nisi a deo curetur zc.

Dominica. XIX. post trinitatis. II.

Sermo CXXI.

Surge tolle lectū

Sursum z vade in domū tuā. **P**ar. it. **Q**uonia vt ait Isido. lib. ij. de summo bono ca. x. Omnis ars seculi huius strenuos amatores habet z ad exequēduz p̄missimos. **E**t hoc p̄inde. q̄a p̄sentē habet sui opis remuneratiōem. ars vero diuini timoris plerqz habet sectatores languidos. tepidos. inertia z gelatos. **E**t hoc p̄inde. q̄a labor eozū nō p̄senti sed futura remuneratiōe differtur. **I**deoz dū eozū laborē mercedis retributio nō statim sequit. ab ope dissoluti languescūt. **H**ec ille. **E**x quibꝰ patet differētia seruoꝝ xp̄i z mūdi. **N**ā serui huius seculi p̄tpali vita multa ardua z difficilia fortiter z strenue tolerant. **S**erui autē xp̄i debilitē z desidiose etiā pauca z leuia sufferre nō audent. **P**ropter qd̄ sepius p̄ xpm̄ ad strenue agenduz monent z incitant. vt spe vite eterne ad q̄ qz bona opa assurgant. et sublato lecto vicioꝝ in q̄ p̄ desidiam tanto tpe more paralitici iacebant. iam tpe gratie p̄ xpm̄ p̄fecte sanati in domū eterne patrie vadāt. **Q**uorū vnicuiqz q̄tidie dicit a christo singulariter verbū thēmaticis posituz **S**urge. tolle lectum tuū. z vade in domū tuam. **I**n q̄b verbis tria tangunt. **P**rimo nanqz hortatur christꝰ hōiem peccōrem ad surgendum a statu culpe **L**ū dicit. **S**urge. **S**ecūdo p̄cipit subire onus p̄nie **L**ū dicit. **T**olle lectum tuū. **T**ertio suadet ire ad statuz gratie **L**ū dicit. vade in domū tuam. **E**c

Dixi primo q̄ in verbis **A** p̄missis p̄mo r̄ps hortatur hoīem peccatōrē ad surgendū a statu culpe. Lū dicit sibi. Surge. Et est reatus ordo. Peccator namq̄ q̄dū ē in pctō est q̄si in quodā somno r̄ in q̄dam infirmitate. Et q̄dū sic ē in isto statu non p̄t ire in domū gratie. r̄ ideo oportet vt p̄mo excutiat a se somnū corporis culpe. Iuxta illud. Hora ē iā nos de somno surgere. Roma. iij. Sed q̄ hoc nō p̄t facere a se. eo q̄ q̄ se bene p̄t cadere. sed nō potest p̄ se surgere. vt dicit Augus. Sicut sanus p̄t p̄ se infirmari vel dormire. r̄ tamē p̄ se non potest sanari vel a somno surgere q̄n placet. ideoq̄ peccator necesse habet ad x̄pm accedere vt eleuet. dicens cū p̄pheta. Sana me dñe et sanabor. Sed q̄ nec p̄ se potest ad deū accedere q̄dū est in pctō. eo q̄ deus pctōres nō exaudit. vt dicit Job. ix. Ideo opus est vt p̄ ecclie sancte intercessionē ad x̄pm afferat. qui ad fidem ecclie sponse sue p̄ peccatore deprecantis. remittet pctōri culpam. atq̄ vt amplī in ea nō iaceat dulciter r̄ misericorditer dicet. Surge. ac si dicat. Declina a malo r̄ fac bonū. inq̄re pacē r̄ p̄sequere eā. Hoc est em̄ p̄fecte surgere. Nota s̄m Hora ad Ep̄hes. vj. Quidā in peccatis iacent. vt q̄n in eis manere. p̄ponūt. De quibz Trenoz. ij. Jacuerūt in terra foris. Sicut Amon infirm⁹ p̄ amore soror̄ sue. ij. Reg. xij. Jobelis. j. Computruerunt vt iumēra in stercore suo. Quidā sedent q̄ in parte remanent. in parte surgūt. Lu. j. Illuminare bis q̄ in tenebris r̄ i ymbra mortis sedent. Sic sedebant filij isrl̄ sup ollas carniū. Exodi. xvj. Quidā stant q̄ a futuris abstinent. sed de p̄teritis non satisfaciunt. Math. xx. Quid hic statis. Ps̄. Et q̄ iurta me erāt de longe steterūt. Sic stabāt dathan r̄ abiron. Numer. xvj. Quidā ambulāt. q̄ paulatim in peccatis p̄ficiūt. Ps̄. Deruntamē de⁹ cōfringet capita inimicor̄ suorū. verticē capilli pambulantū i delictis suis. Sic ambulāt multi. Philip. iij. De quibus dicebā vobis. Quidā currūt q̄ passim p̄ quecūq̄ scelera ruunt. Job. xv. Currūt aduersus deum erecto collo. Sic cucurrerunt duo senes aduersus susannā Daniel. xij. Cū Prover. j. Pedes eor̄ ad malum currūt. **B** Hortat autē nos x̄ps hoc s̄bo ad relinquendū statuz oīm vicioz. spe

cialiter t̄m trium quibz hoīes videntē martime p̄strati in terra iacere. Jacent namq̄ negligētes r̄ pigri in terra nihil opando. Jacent auari r̄ cupidi de terra totalitē cogitando. Jacent luxuriosi r̄ voluptuosi sup terras fetendo. Cū vnicūq̄ iā dicit. Surge. Et p̄mo negligentibz r̄ pigris nihil p̄ salute laborantibz dicit. Surge. Et merito isti excitant ad surgendū p̄ncipaliter q̄ alij. q̄ faciunt iniuriā nature. Nam vt dicit Job. v. Homo ad laborē nascit. r̄ auis ad volādū. Ergo patet q̄ a natura ad laborē deputatus est. Dagna ḡ iniuria ē nature ab homine pigro vbi omnes creature sua officia exercere nō cessant. Cū dñs statim p̄ creationē p̄mo homini p̄cepit laborem dicēs. In sudore vult⁹ tui vesceris pane tuo. Genesis. iij. Nō ergo hic req̄es sed pon⁹ labor r̄ sudor p̄tinuus. q̄sq̄ ad illā quierē p̄petuam pueniam⁹ vbi nō erit lucrus neq̄ clamor sed nec vllus dolor. Apocal. xij. Tūc em̄ p̄mo p̄fecte redescendit sp̄s a laboribz eorū. Apoc. xij. Dicit d̄r. Dicitur. ij. Surgite r̄ ire. q̄ nō habetis hic requiē. **L** Debet autē homo surgere ad laborē a torpore accidie. p̄ter tria. Primo p̄ter p̄cositate p̄cessi sp̄is. Valde em̄ p̄cium ipsū est modo p̄cessum hor. ni ad merendū in quo ita facilliter p̄t emi regnū celoz quod etiā p̄cipho aque frigidē cōparari potest. Sicut saluator dicit. Math. x. q̄ ergo factuus est q̄ sciens nūdinas ita bonas in quibus pro duobz denarijs posset lucrari duos florenos nō curreret illuc. Et tamē nō duo floreni. sed regnū celoz hodie datur pro duobz denarijs. Sicut saluator dicit. Luce. xij. Unde Aug⁹. in sermone. ij. de r̄more dicit. Noli esse piger. grauit̄ labora. eternā vitā datur⁹ est tibi de⁹. Et sequitur. Logita q̄nto labore emenda sit. Intēdite fratres. venale est q̄d habeo dicit tibi deus. Eme illud de labore tuo. Quid habes venale. regnū celoz. Et si dicit q̄ntuz valet. precij ipsius labor est. ideo q̄re. q̄ntuz laborandū est. Sed nō dicit tibi q̄ntuz laboris erigat a te deus. sed q̄nta sit ipsa req̄es sempiterna. sine fine leticia. Nec ille. **S**ecūdo debem⁹ surgere ad laborandū p̄ penitentiā cōmissi sceleris. In multis enim offendim⁹ omnes deū. vt ait Ap̄s Jacobus ca. iij. Et ideo debemus redimere peccata bonis operibz. Unde Ps̄. q̄ dicit

Dominica. XIX. post trinitatis

desse. Quoniam iniquitatem meam ego cognosco et peccatum meum contra me est semper. **Cōsiderans** magnitudinem peccatorum iterum dicit. **Media** nocte surgebam ad confitendum tibi. Quasi ei non sufficiat dies ad laudandum deum. **Iste** modus laudabilis adhuc fuerat in claustris. ubi est statim pnie. in quibus surgunt fratres media nocte ad orandum pro peccatis suis deum. **De** etiam faciunt prelati episcopi et ceteri. vel saltem facere deberent. **Quia** pro chdolor plures surgunt ad matutinum quarta hora diei. **Refert** Helinandus in Cronica suis lib. vi. Et idem Petrus de lapia in tractatu de oculo morali. **Quis** quidam episcopus philippus belnacensis in eorum hospitaret monasterio. cras tadium dormiuit quod etiam prima in ecclesia iam post solis ortum decanata neglexit. **Ad** quem cum venisset Helinandus monachus. videns quod nemo eum auideret excipere de suis. pius accedens dicit. **Jam** diu est quod passeris surrexerunt ad benedicendum domino. et adhuc episcopi stertunt in cubili suo. **Attende** pater quod dicitur Ps. **Preuenit** oculi mei ad te dilectulo. ubi dicitur glo. **Ambrosius**. **Indecens** est christiano si ipsum oculos radii solis inueniat. **Ad** quam vocem exprobrat episcopus ait iratus. **Vade** miser. interfice pediculos tuos. **Cui** monachus respondit iocose dicens. **Vide** pater ne te interficiant vermes tui. **Ego** ei iam meos interfeci. **De** enim est differentia inter vermes pauperum et diuitum. quia vermes pauperum occiduntur. vermes autem diuitum occidunt diuites. **Sicut** patet de Antiocho et herode qui a vermibus sunt sumpti. **De** et plura ibidem. **Tertio** debemus surgere ad laborandum propter mercedem promissi muneris. **Certe** magna promissio mercedis. **Sicut** enim dicit Augustinus in libro de timore. sermone. ii. **Quod** tibi dicitur deus non habet finem. et tamen non eternum laborum sed temporale a nobis exigit. **Refert** Petrus de lapia quidam hystoria de quodam rege. qui cum habuisset tres filios. volens facere testamentum dixit ad eos. quod pigriori vellet dare regnum. **Tunc** ait primogenitus. **mibi** debet regnum. quia a deo piger sum. cum sedeo ad ignem prius comburi cruce pmittere quam illud ab ignis incendio retrahere. **ad** quem secus ait. **Mibi** certe debet regnum. quia te multo sum pigrior. **Nam** cum funem habeam in collo et mortem suspendi debeam. et gladium in manu habeam propter pigritiam ad abscindendam cordam non

porrigo manum meam. **De** inde tertius dicit. **Ego** regnare debeo. quia in pigritia ceteros antecello. **Resupinatus** enim iaceo et stillat aqua super utrumque oculum meum. ego autem propter pigritiam me a strato non moneo. nec ad dextram nec ad sinistram. **Et** huic dicit rex regnum legasse. **Moraliter** isti tres fratres sunt tria genera accidiosorum. **Primum** qui ignem non curauit. significat illum qui existens in puerili societate luxuriosorum non vult se mouere ab eis. **Secundus** qui scit se superfluum laqueo diaboli ut auarus. sicut fuit Iudas. et tamen non curauit verbo locutionis quasi quodam gladio funem colli precipitare. **Tertius** qui non vult moueri ad dextram et ad sinistram oculum. significat illum qui nec considerat penas inferni nec premia regni celestis. **Unde** nec merum penarum nec amorum premiorum vult surgere a peccato. **Et** huic rex diabolus qui est rex super omnes filios superbie **Iob. vii.** dat regnum infernale. ubi nullus ordo sed sempiternus horror inhabitat. **De** secundo quomodo iacent cupidi et auari de terra totaliter cogitando. **Quibus** etiam dicitur hic **Surge**. **Singulariter** dicitur **Psalm.** in eorum persona. **Ad** besit in terra venter noster. id est omnis affectus. ut exponit quidam doctor. **Isti** ergo debent surgere a terrenis ad celestia. ut prius querant regnum dei. et hec omnia adiacent eis. **Matth. vi.** **Omnes** miseri et increduli sunt isti qui tamen diffidunt de deo quod nisi cogitarent de seipsum nullo modo deus ipse pnderet necessaria. quod multi sunt hodie dicentes. **Domine** non possum morari domi. oportet me ire ad nundinas etiam die dominico. aliter negligere bonum lucrum et victum meum. **Sed** audi christum dicentem. **Scit** enim pater vester quia his omnibus indigetis. **Unde** **Psalm.** dicit. **Nunquam** vidi instum derelictum. nec lemen eius querens panem. **Quo** contra de auaro dicitur **peundez**. **Famem** patitur ut canes. et circumbunt civitatem. **Ac** si diceret. quia erunt in continua egestate. **Quia** ut dicit **Dionysius**. **Auaro** deest tam quod habet quam quod non habet. **Pulchre** semel frater **Jordanus** magister ordinis predicatorum in quadam abbacia **Liscienf.** ordinis hospitalitatis confutauit monachos monasterii predici. **Nam** cum ei dicerent. **Quomodo** pater ordo vester durare potest. cum nihil habeatis. **Licet** enim modo sit mundus

deuotus. tamē scriptum est in euangelio q̄ postmodū refrigeret caritas et habūda-
bit iniquitas. Et sic euz non habueritis ele-
mosinas deficientis. Respondit magister mā-
suet. Et sic est vt vos dicitis. q̄ refrige-
scent caritas. et habūdabit iniquitas in mun-
do. Igit̄ vos q̄ modo multa habetis citi-
deficientis q̄ nos. Nam postq̄ predones et
raptores auferent vobis bona v̄ra. et vos
mendicare nescitis. deficientis et ip̄i nobis
de v̄stris bonis cōferent abundantē. Et
ita cōfutant̄ eoz avariciā in qua confide-
bant. De tertio quomō facēt luxuriosi et
voluptuosi super terram ferendo. Pater.
Sunt em̄ q̄ scabrones illi vermes qui de
stercoribz nati in eis versant̄. De quibz di-
cit̄ Iob. l. ij. Computruerūt vt iumēta in
stercore suo. Virū est tamē q̄ nō sentiunt
ferozem suū. cū tamē ciconia sentit ferozem
adultere cōiungis sue nisi se lauerit. Simi-
liter leo sentit ferozē adultere. et eam subi-
to dilaniat. Quāta ergo confusio homini
rationali quē bestie et volucres in castira-
te excedūt. Sed his consiliū vt more filij
prodigi q̄ consumpsit portionē cū meretri-
cibus viuēdo luxuriose redeant ad patrē.
dicentes. Surgam et vadā ad patrem scz
ad perendū veniam de cōmissis peccatis.
Et tantū de primo. **CCC**

Dixi secūdo q̄ in verbis pre-
missis saluator precipit subire onus penitētie. Cum dicit
Tolle lectum tuū. Sicut em̄ dicit̄ Hiero-
nym⁹ in *Omelia* bodierna. De lecto surge-
re est animā a carnalibz desiderijs in q̄bus
egra iacebat abstrahere. Strabatū vero tol-
lere est ip̄am carnē p̄ cōrinentie frena cor-
reptam spe celestij premiozū a delicijs se-
parare terrenis. Ex quibz patet q̄ tollere
lectū non est aliud nisi peccatorē desistere
a carnalibz cōcupiscentijs. Ad tunc p̄fecte
fit quādo iā penitet eū fecisse de preterito.
et abstinere om̄ino facere. p̄ponēs vitare am-
plius de futuro. Et hec est vera penitētia.
vt dicit̄ Augustin⁹ in libro de ecclesiasticis
dogmatibz. Hoc est ergo peccatorē lectū
tollere in q̄ hucusq̄ male iacebat. Quē le-
ctum debet portare supra se et nō infra se
sicut prius. Debet em̄ domiari passionibz
suis. Cū debet portare tria. scz dolores in
contritiōe. Iuxta illud *Job. xij.* Quare la-
cero carnes meas densibz. et animā meā in

manibz meis porto. Secūdo pudorem in
p̄fessione *Ezechiel. xij.* Confundere et por-
ta confusione tuā. Tertio laborē in satisfi-
catione *Dichee. vij.* Iram dñi portabo q̄
peccavi. i. satisfactionē porto. et tolero seu
patior pro ira dñi quez cōmouit. Istud est
optimū pondus et leue de q̄ dicit saluator
Matth. xj. Tollite iugum meū super vos.
Et sequit̄. Iugum em̄ meū suauē est et on⁹
meū leue. Unde Bernar. epistola *lxxvij.*
Quid leuius penitētie onere q̄d non solu-
nō onerat sed etiā portat. q̄si di. q̄ peniten-
tia quā portam⁹ potius nos portat q̄ nos
eam. Et certe sic est. Penitētia em̄ nos por-
tat ad celū. nō autē nos penitētia illuc por-
tamus. Unde *Matth. iij.* Penitentiā agi-
te appropinq̄bit vobis regnū celozū. Dicit
dicit̄ Augustin⁹ sup̄ *Psalmū.* Quē peniten-
tia nō est pondus onerati sed ale sunt vola-
tori. Portant aues alas suas. sed portant̄
anes ab alis in aere. Sic anie nostre p̄pe-
nitentiā portant̄ ad celū. Hec Augustin⁹.
CCC Sed diceret. Quomō dicit̄ dñe q̄ on⁹
penitētie sit leue et dulce. cū tamē ego exi-
stens vir ita fortis et robust⁹ vt illud pos-
sum ferre. Nā ieiunare. vigilare. orare multū
tū amara sunt. ita vt q̄nq̄ etiā ad mariniā
lassitudinē fatigent homines. Ad q̄d ego
respōdeo. Verū est q̄d dicit̄. q̄a ista om̄ia
amara sunt carni nostre q̄ semp dulcibz as-
sueta est. et q̄ diu homo nō est in gratia dei
om̄ia ista sibi graui vident̄. Propter con-
suetudinē precedentē viciozū. Postq̄ vero
homo habet gratiā diuinā. om̄ia sibi vidē-
tur leuia. **CCC** Et q̄ ego infero q̄ bo-
mo impedit̄ a penitētie suavitate et leuita-
te. p̄pter tria. scz p̄pter defectū gratie diuine
p̄pter defectū cognitiois sui. et p̄pter consue-
tudinē voluptatis pristine. De p̄mo patet.
Nam et si homo q̄nq̄ penitet. nō tamē vere
nec p̄fecte. vt q̄a habet p̄positū ad huc pec-
candi. vel diffidit̄ de venia p̄sequenda. Ta-
lis tamē gratiā dei nō meret̄. nec est se pe-
nitens. p̄pter q̄d om̄ia videt̄ sibi onerosa.
Unde dicit̄ Bernar. in quodaz sermone.
Nihil credentibz impossibile. nihil aman-
tibz difficile. nihil asperuz miribz. nihil bu-
milibz arduū reperit̄. q̄bus et gratia fit in
auxiliū. et obediendi deuotio leuit̄ imperi-
um. Hec ille. Ante om̄ia igit̄ homo se debz
recollectigere vt p̄fecte peniteat. videlicet euz
vero p̄p̄suro. de cetero abstinenti ab om̄ibz

Dominica. XIX. post trinitatis

pro quibus penitet. ut habeat verā fidem et spes de peccata misericordia. sine qua nullo modo potest penitere digne nec consequi remissio nem peccatorum. **U**n̄ et hic dicitur est paralytico **C**onfide fili remittant tibi peccata tua. quia sine fide impossibile est placere deo. **Debr.** et **S**ecundo multum etiam valet ad dulcorandum onus penitentiae. peccati proprii cognitio. **N**am homo cognoscens magnitudinem et multitudinem peccatorum quibus deum offendit. libentius subit onus penitentiae. **U**n̄ **P**s. Quoniam iniquitatem meam ego cognosco. et peccatum meum contra me est semper. **U**n̄ **B**ern. in quodam sermone dicit **Q**ui perfecte sentit onus peccati et rancie lesionem. aut parum sentit. aut et toto non sentit corporis penam. nec reputabit corporis laborem. qui peccata nouerit delere peritura et cauere futura. **E**t **H**ieronymus super **Baruc** dicit quod amaritudinem radicis dulcedo pomi compensat. pericula maris spes lucri delectat. dolorem medicine spes salutis mitigat. qui desiderat nucleum frangat nucem. **S**ic qui vult eterno adherere bono penitentiam agat. **D**e illo. **D**e tertio quod homo impeditur a suauitate et lenitate penitentiae. propter consuetudinem voluptatis pristinae. patet. **N**am contra consuetudinem aliquid facere est agere quasi contra naturam. **E**o quod consuetudo est altera natura. ut dicit philosophus. vii. ethicorum. **E**t **fm** **Aug.** vii. libro de musica. dicit quasi affabritata natura. **C**onstat autem quod facere contra naturam est multum penale. et cum dolore. cum sit pro motu violentum. **S**ic etiam facere contra consuetudinem. ut dicit **Augustinus** lib. ij. super **Gene.** contra **Danicheos**. quod nulla abstinentia fit a voluptate carnali quam non habeat in exordio dolorum. donec in meliorem partem consuetudo deflectat. **E**t idem libro. s. ad **Romanos** dicit. **Q**uia ipsa mutatio consuetudinis nouitate sua perturbat. **V**incere ergo consuetudinem penitentibus dura est pugna vel pena. ut idem dicit super **Psal.** cxx. **A**rrat **Valerius** lib. vii. ca. ij. **Q**ui **E**retenses cum voluerunt alios male dicere et acerbissima viri execratione aduersus eos quos vehementer oderat. operabantur ut mala consuetudine delectentur. **E**t **Aug.** gusti. querit de se. vii. lib. confessionum ca. v. **N**ullo alio impedienda est conuersio quam consuetudine. quam se dicebat teneri sicut ferrea carbena. **E**t ibi probat. quod dum consuetudini non resistit facta est necessitas. **N**ecessarius autem vno modo dicitur violentum. ut dicitur. v. me

thaphisice. **U**n̄ pro quod male assueti in iuuetute quasi quodam modo violenter peccant. **I**uxta illud poetae. **Q**ui non assuescit virtuti dum iuuet hescit. **V**icij nescit discedere qui senescit. **E**t ratio huius naturalis est. **Q**uia ut dicit philosophus. iij. ethicorum ca. xij. **P**ali habitus postquam generati fuerint non subiacent voluntati. licet a principio sint voluntarii. quemadmodum proiciens lapidem. non habet in sua potestate iam proiectum resumere. **E**cce quod consuetudo mala impedit lenitatem penitentiae. **S**ed tamen his non obstantibus penitentes assumat libenter onus penitentiae. confidens de auxilio diuino. in quo omnia poterit. **I**uxta illud apostoli. **O**mnia possum in eo qui me confortat. **E**t **L**aborum dicit. **I**ncipe perficias auxiliante deo. **N**unc **P**etrus dicit domino. **I**n nomine tuo laborabo rethe. **N**ec putet impossibile aut difficile vincere prauam consuetudinem. quia dicit **Augustinus** libro de doctrina christiana. **S**icut praua operatio recta deprauat naturam. ita sollet recta operatio prauam corrigere consuetudinem. **C** **A**d hoc autem ut quis retrahatur a praua consuetudine nihil ita valet sicut timor dei et sui iudicij. **I**sto enim timore maxime comprimunt carnis voluptates. et destruit peccandi consuetudo. **U**nde **P**s. perijt enim dicens. **C**onfige timore tuo carnes meas. **E**t sequitur. **A**udicij enim tuis timui. **E**t **B**ernardus in quodam sermone. dicit huiusmodi miraculosum quod tot iuuenes. tot adolescentes. tot nobiles ceterisque omnes qui in tanta afflictione penitentiae pro seauerant non alio quam timore dei erant confixi. **T**enebantur enim quasi in carcere. sed sine vinculis. **E**vere magni miraculi viuere ultra humanam. imo supra naturam. et contra consuetudinem. ut ibidem dicit. **N**ihil ergo debet retrahere peccatores quam portet lectum penitentiae suae. **N**on magnitudo scelerum. quia ubi abundat delictum superabundat et gratia. **N**ec penitentiae austeritas deterrat. quia non sunt condigne passiones huius temporis ad praeteritae culpae quae remittitur. et ad praesentis consolationis gratiam. quae imittitur. et ad futuram gloriam quam promittitur. **I**nquit **B**ernardus in quodam sermone. **E**t certe libenter debet portare penitentiae lectum hic in praesenti. quia si non fuerit portare illa tria. scilicet dolorem contritionis. pudorem confessionis. et laborem satisfactionis. portabit alia tria in futuro. scilicet damnationem in iudicio. **A**d **Gal.** vi.

Qui autē cōturbat vos portabit iudiciū quicūq; est ille. Secūdo afflictionē in sup-
plicio. Proverb. ij. Si illuſor fueris. ſol⁹
portabis malū. Tertio horrozē in confor-
tio. Ezechiel. xxxij. Portauerūt ignomini-
am ſuā cū his qui deſcenderūt in lacū. Et
tantū de ſecūdo.

Dixi tertio q; in verbis premis-
ſis ſuadet ire ad ſta-
tum gratie. **Lū** addit. Uade in domū tuā.
Quod exponit Hieronymus in **Melia**.
Sanus q; languerat in domūz repositat
grabatū. cū ania remiſſione pcepta pecca-
torū. ad maternā ſui cuſtodiaz cū ipſo ſe cor-
pore refert. ne qd poſt veniā vnde iterū lu-
ſte puniat admittat. **Dec** Hieronym⁹. Et
quo patet q; hic ſuadet penitētī vt in ſtatu
gratie habitet. ⁊ pſcientie ſue habitaculuſ
ſollicite cuſtodiat. Est em̄ ſenſus. Uade in
domū tuam. ac ſi diceret. qui alias p obliui-
onem tui longe a te receſſeras. ⁊ p negligē-
tiam a bono ope ⁊ pſcientie puritate torpe-
bas. iā uade ⁊ redi in domū pſcientie p con-
ſiderationē tuā. ⁊ habita in ea p ſecuritatē.
Circa iſtam domū eſt attendendū quō de-
beam⁹ eam pmo fundare. **Secūdo** quō or-
nare. **Tertio** quō tegere. ⁊ q̄rto quō purga-
re. **De** pmo ſciendū q; dom⁹ conſciētie de-
bet habere ſolidū fundamentū. hoc eſt ſo-
lidam doctrinam. **Iuxta** illud **Path. vij.**
Om̄is qui audit verba hec ⁊ facit ea aſſimi-
labit viro ſapienti q; edificauit domū ſuaz
ſupra petrā. **Cauidū** eſt autē ne ſup fun-
damento verbi dei iſta dom⁹ erronee edifi-
cerur. ſc; ne ſit nimis larga vel nimis ſtri-
cta. q; vtrobiz om̄e qd ſit cōtra pſcientiā
edificat ad iehennam. **xxvij. q. j. ſ.** **Ex** his.
Unde ſicut dicūt doctores dicamē con-
ſciētie plus obligat q̄ pceptū plati. ⁊ om-
nis pſcientia ſiue recta ſiue erronea ſiue in
p ſe malis ſiue i indifferētib; obligatoria ē.
vt dicit **Robert⁹ Polgot** ſup libzū **Sap.**
cap. viij. **Et** ratio p̄m ipm. q; in om̄ib; tali-
bus veniēs cōtra pſcientiā facit cōtra illud
qd credit p legem eſſe p̄hibitū. **Iſta** domū
male fundant q; ſup arenā cupiditatis.
quidaz ſup aquas voluptatis. ⁊ ideo ſtare
diu nō poſſunt. q; ſtante vento mortis ca-
dūt faciliter. vt dicit **Path. vij.** **De** ſe-
cūdo quō iſta dom⁹ debet ornari. patet. q; ⁊
debet habere decēs ornāmētū. vt ſit picta
curioſe ⁊ artificialiter imaginib; virtutū. et

ſanctorū viroz exemplis q; nos p̄ceſſerūt.
Narrat **Aug.** libro. viij. cōtra **Julianū**. Et
ij. retractationū cap. x. **Q** rex quidā **Cipri**
deformis ſpecie thalamū ſuū ſiue cubicu-
lū fecit depingi pulchris imaginib; vt eaz
aſpectu vroz ſua pareret pulchrā prolem.
Rex iſte eſt ratio. **Cubiculū** memoria. **U**
oz ſensualitas. **Uñ** ſi volum⁹ prole bonaz
operationū pducere. debem⁹ in memoria
ſanctorū patrū exempla ponere. **Quod** ſic
cū ſepius recordamur de eozū factis. et ſic
opamur. **De** tertio quomō iſta dom⁹ ſit
regenda. patet. q; debet habere ap̄tū regu-
mentū. ſc; honeſtam puerſationē. vt vide-
ant bona opa noſtra alij. et glorificent pa-
trem celeſtē **Path. v. Uñ** **Path. x. dicit.**
Quod in aure audit. p̄dicabit ſuper terra.
id eſt ſup honeſtam cōuerſationē. **Robis**
em̄ eſt neceſſaria pſcientia noſtra. ſed p̄xi-
mis fama noſtra. dicit **Auguſtinus. xj. q. j.**
Nolo. **De** quarto quō iſta dom⁹ debz pur-
gari. patet. q; frequēter p ſcopaz p̄ſſiōis
eijciendo foras p verbū oris qd latebat in
interiorib; cordis. **Sed** proch dolor mil-
ti iſtas ſordes magis diligunt occultare q̄
purgare extra. **Contra** q̄s **Aug.** ſuper **Jo-**
hannē **Melia. xij. dicit.** **Uñ** audire conſi-
liū. **Si** vis a deo fugere. ad ipm fuge con-
ſitendo. nō latendo. **Nā** conſiteri potes la-
tere nō potes. **Faciat** ergo bon⁹ conſitens
oſtendēdo om̄ia quecūq; ſunt in ſua cō-
ſciētia. more illius q; dixit. **Uñ. Regz. x.**
Om̄ia quecūq; ſunt in domo mea videntur
Nihil eſt qd nō monſtrauerim eis i beſau-
ris meis. **Iſtam** domū ita bene ornāz de-
bet intrare anima. ⁊ in ea quiete p con-
templationē vt dicit **Sapie. vij. Quatin⁹**
p hoc mereat intrare in domū celeſtē p glo-
rificationē. **Ad** quā nos pducere dignetur
pater ⁊ filius ⁊ ſpū ſanctus **Amen.**

¶ Dominica. XX. poſt trinitatis. I.
Sermo CXXII.

¶ Venite ad nupti-
as. **Path. xij.** **Sicut** dicit
Dugo libro. iij. de archa noe
cap. iij. in principio. **Om̄ia** opera dei pro-
pter homines facta ſunt. ſiue ea que p̄nēt
ad primā creationē hominis. ſiue ea que fa-
cta ſunt ad hominis reparationē. **Ad** crea-
tionem hominis p̄nēt creatio mūdi. id ē ce-
li ⁊ terre. et om̄iū que in p̄mordiō facta ē.